

13.12.2024

Arbetsgruppens betänkande: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession, lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster och 6 b § i straffregisterlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i lagen om offentlig upphandling och koncession, det vill säga den så kallade upphandlingslagen, i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster, det vill säga den så kallade försörjningslagen, och i straffregisterlagen.

De ändringar som föreslås i upphandlingslagen och försörjningslagen beaktar de mål som hänför sig till upphandlingslagen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Ändringarna ökar effektiviteten och ger större kostnadsbesparingar vid offentlig upphandling. De ändringar som gäller planeringen av upphandlingar främjar genomförandet av upphandlingar i form av ändamålsenliga helheter så att de upphandlande enheternas behov kan täckas på ett kostnadseffektivt sätt. Den ändring som gäller anknutna enheter förbättrar likaså den offentliga sektorns effektivitet och ökar den regionala livskraften och förutsättningarna för företagande. Syftet med propositionen är att öka i synnerhet små och medelstora företags förutsättningar att delta i upphandlingar och möjligheter att delta i offentliga anbudsförfaranden. De ändringar som gäller försörjningsberedskap och ansvars- och miljöaspekter vid upphandling främjar beaktandet av säkerhetsaspekter som ett led i upphandlingsprocessen och under kontraktperioden. Enligt förslaget fogas till upphandlingslagen och försörjningslagen en bestämmelse enligt vilken en lagakraftvunnen dom för grovt bokföringsbrott och för vissa miljöbrott ska utgöra en obligatorisk grund för uteslutning av en anbudsgivare. Därför föreslås det också att straffregisterlagen ändras. Dessutom förtydligas de upphandlande enheternas rätt att få uppgifter om byte av underleverantörer och resursenheter när obligatoriska eller av prövning beroende grunder för uteslutning kan tillämpas på dem.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

Lag

om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) 107–115 §,

ändras 2 § 1 och 2 mom., 15 § 1 mom., 58 § 1 mom. 6 punkten, 60 § 1 mom. 7 punkten, 65 § 2 mom., 75 § 1 mom., 78 §, det inledande stycket i 80 § 1 mom., 80 § 2 och 5 mom., 82 § 1 mom., 88 § 4–7 mom., 92 § 2 mom., rubriken för 11 kap., rubriken för 99 §, 99 § 1 mom., 100 § 1 mom., rubriken för 101 §, 101 § 1–3 mom., rubriken för 102 §, rubriken för 103 §, 105 § 2 mom., 125 § 1 mom., 141 § 1 mom., 146 § 2 mom. 2 punkten och 150 § 1 mom.,

av dem 60 § 1 mom. 7 punkten, det inledande stycket i 80 § 1 mom., 88 § 4 mom. och 101 § 3 mom. sådana de lyder i lag 499/2021, och

fogas till 4 § 1 mom. en ny 33 punkt, till 40 § 2 mom. en ny 9 punkt, till 65 § ett nytt 3 mom., till 71 § ett nytt 4 mom., till 81 § 1 mom. en ny 12 punkt, till 99 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 101 b §, till 105 § ett nytt 3 mom., till 106 § ett nytt 2 mom., till 124 § 1 mom. en ny 12 punkt och till 174 § nya 7–10 mom. som följer:

2 §

Lagens ändamål

Denna lag har till ändamål att effektivisera användningen av allmänna medel och främja innovativ och ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar upphandling av hög kvalitet. Lagen syftar till att beakta försörjningsberedskapen och säkerhetsaspekterna vid offentlig upphandling och garantera lika möjligheter för företag och andra sammanslutningar att erbjuda varor, tjänster och byggtreprenader vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling.

De upphandlande enheterna ska sträva efter att ordna och planera sin upphandling så att den kan genomföras på ett så kostnadseffektivt och högkvalitativt sätt som möjligt genom att utnyttja befintliga konkurrensförhållanden. För att minska de administrativa uppgifterna i anslutning till upphandlingen kan de upphandlande enheterna utnyttja ramavtal samt genomföra gemensamma upphandlingar eller utnyttja andra samarbetsmöjligheter vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling.

4 §

Definitioner

I denna lag och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den avses med

33) *resursenhet* en leverantör vars kapacitet en anbudssökande eller anbudsgivare utnyttjar för att uppfylla de krav som den upphandlande enheten ställer i fråga om ekonomisk och finansiell ställning enligt 85 § eller i fråga om teknisk prestanda och yrkesmässiga kvalifikationer enligt 86 §.

15 §

Upphandling hos enheter anknutna till den upphandlande enheten

Denna lag tillämpas inte på upphandling som den upphandlande enheten gör hos anknutna enheter. Med anknutna enheter avses enheter som är formellt fristående från den upphandlande enheten och självständiga med tanke på beslutsfattandet och där den upphandlande enhetens ägarandel är minst 10 procent. I kravet på en minimiägarandel på 10 procent för anknutna enheter ska moderbolaget och dess dotter- och intressebolag beaktas. En förutsättning är dessutom att den upphandlande enheten självständigt eller tillsammans med andra upphandlande enheter utövar ett bestämmande inflytande över den anknutna enheten på samma sätt som över sina egna verksamhetsställen och att den anknutna enheten bedriver högst fem procent av sin affärsverksamhet och med högst en andel på 500 000 euro tillsammans med andra aktörer än de upphandlande enheter som utövar ett bestämmande inflytande över den. I enheter anknutna till upphandlande enheter får inte finnas annat kapital än de upphandlande enheternas kapital.

40 §

Direktupphandling

Den upphandlande enheten kan välja direktupphandling om

9) det är fråga om en enskild upphandling av social- och hälsovårdstjänster och det med hänsyn till tryggheten av ett för klienten betydelsefullt vård- eller klientförhållande skulle vara uppenbart oskäligt eller särskilt oändamålsenligt att ordna ett anbudsförfarande eller byta tjänsteleverantör.

58 §

Annonsering om upphandling

En upphandlande enhet ska sända följande annonser för publicering:

6) en annons i efterhand om upphandlingar som avses i 1–4 punkten och om direktupphandlingar och koncessioner som avses i 40 och 41 §,

--

60 §

Publicering av upphandlingsannonser

Följande annonser enligt 58 § ska på elektronisk väg och på det standardformulär som avses i 59 § 1 mom. sändas för publicering på webbadressen www.hankintailmoitukset.fi:

7) annonser i efterhand som gäller 1–4 och 8 punkten samt om direktupphandlingar som avses i 40 och 41 §,

65 §

Marknadsundersökning

Vid en marknadsundersökning får den upphandlande enheten höra företag inom branschen, oberoende experter eller andra aktörer. Marknadsundersökningen får också genomföras med hjälp av olika bedömningsverktyg. De råd som olika aktörer ger får användas som hjälp vid planeringen och genomförandet av upphandlingsförfarandet, men råden får inte användas så att en viss leverantör gynnas eller konkurrensen snedvrids på något annat sätt eller så att förfarandet kommer att stå i strid med principerna enligt 3 § om icke-diskriminering och öppenhet.

Om det uppskattade sammanlagda värdet, exklusive mervärdesskatt, av en upphandling överstiger 10 miljoner euro, ska den upphandlande enheten genomföra en marknadsundersökning eller bedöma olika alternativ för genomförande av upphandlingen som en del av planeringen av upphandlingen.

71 §

Beskrivning av föremålet för upphandlingen

Den upphandlande enheten får i beskrivningen av föremålet för upphandlingen ställa sådana villkor avseende säkerhet och beredskap genom vilka det kan säkerställas att en produkt, tjänst eller entreprenad som upphandlas finns tillgänglig, fungerar och kan användas störningsfritt på det sätt som förutsätts i anbudsfrågan för föremålet för upphandlingen under hela dess livscykel. Upphandling som hänför sig till beredskap kan konkurrensutsättas på förhand på villkor att varor, tjänster eller entreprenader upphandlas endast om det finns ett hot om eller råder en sådan kris eller motsvarande situation som anges i förfrågningsunderlaget.

75 §

Uppdelning av upphandlingskontrakt i delar

Den upphandlande enheten ska dela upp en upphandling i separata delar eller konkurrensutsätta delarna genom separata anbudsförfaranden. En upphandling kan också delas upp i delar genom att två eller flera leverantörer väljs för ramavtalet eller genom att ett dynamiskt inköpssystem införs. Skyldigheten att dela upp en upphandling i delar gäller inte upphandling inom ramavtal enligt 43 §. Den upphandlande enheten får ange storleken på och föremålet för dessa delar. Om den upphandlande enheten inte delar upp upphandlingskontraktet i delar, ska den ange skälen till detta i upphandlingsdokumenten, upphandlingsbeslutet

eller den särskilda rapporten om upphandlingsförfarandet. Den upphandlande enheten kan låta bli att dela upp en upphandling i delar, om en uppdelning av grundad anledning inte är möjlig på grund av upphandlingens eller upphandlingsförfarandets art eller omfattning, genomförandesättet, det övergripande ansvaret eller de risker som är förenade med uppdelningen av upphandlingen eller om upphandlingen föregås av en marknadsundersökning enligt 65 §. En upphandling behöver inte heller delas upp i delar om uppdelningen avsevärt ökar den upphandlande enhetens eller leverantörens administrativa kostnader eller skulle leda till en ständig kostnadsökning.

78 §

Byte av underleverantörer

En upphandlande enhet får i enlighet med 87–89 § kontrollera om en obligatorisk grund för uteslutning enligt 80 § eller en av prövning beroende grund för uteslutning enligt 81 § gäller i fråga om en underleverantör. Om en obligatorisk grund för uteslutning gäller i fråga om en underleverantör, ska den upphandlande enheten kräva att anbudsgivaren byter ut underleverantören. Om en frivillig uteslutningsgrund gäller i fråga om en underleverantör, får den upphandlande enheten kräva att underleverantören byts ut mot en annan underleverantör. På underleverantören tillämpas då vad som i de nämnda paragraferna föreskrivs om anbudssökande och anbudsgivare.

80 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att anbudssökanden eller anbudsgivaren, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att en ledamot i anbudssökandens eller anbudsgivarens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts för grovt bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 a §, arbetarskyddsbrott enligt 47 kap. 1 §, arbetstidsbrott enligt 47 kap. 2 §, diskriminering i arbetslivet enligt 47 kap. 3 §, ockerliknande diskriminering i arbetslivet enligt 47 kap. 3 a §, kränkning av arbetstagares organisationsfrihet enligt 47 kap. 5 §, anlitande av utländsk arbetskraft som saknar tillstånd enligt 47 kap. 6 a §, grov miljöförstöring enligt 48 kap. 2 § eller grovt naturskyddsbrott enligt 48 kap. 5 a § i strafflagen.

En anbudssökande eller anbudsgivare får inte uteslutas ur ett anbudsförfarande, om mer än fem år har förflutit sedan den lagakraftvunna domen för ett brott som avses i 1 eller 3 mom. eller en försummelse som avses i 4

mom. gavs. En anbudssökande eller anbudsgivare får inte uteslutas ur ett anbudsförfarande, om mer än tre år har förflutit sedan den lagakraftvunna domen för ett brott som avses i 2 mom. gavs.

81 §

Av prövning beroende grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten får genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförandet, om anbudssökanden eller anbudsgivaren

12) har konstaterats vara otillförlitlig i sådan grad att en risk för den nationella eller lokala säkerheten är uppenbar.

82 §

Anbudssökandes och anbudsgivares avhjälpande åtgärder

En anbudssökande eller anbudsgivare kan lägga fram bevis på sin tillförlitlighet trots att en grund för uteslutning enligt 80 eller 81 § föreligger för anbudssökanden eller anbudsgivaren, en underleverantör enligt 77 § eller en resursenhet enligt 92 §. Om den upphandlande enheten anser att bevisen och tillförlitligheten är tillräckliga, får den inte utesluta anbudssökanden eller anbudsgivaren i fråga ur anbudsförandet.

88 §

Utredning av huruvida grunder för uteslutning föreligger och lämplighetskraven uppfylls

I fråga om de obligatoriska grunder för uteslutning som avses i 80 § ska som bevismedel enligt 1 mom. godkännas en högtidlig försäkran av anbudssökanden eller anbudsgivaren, dennas resursenhet eller underleverantör eller en medlem i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som utövar representations-, besluts- eller tillsynsmakt att leverantören eller personen inte har dömts för sådana brott som anges i 80 §. För att utreda huruvida en obligatorisk uteslutningsgrund föreligger kan den upphandlande enheten dessutom förutsätta att den valda anbudsgivaren lämnar in ett utdrag enligt 6 § 8 mom. och 6 b § i straffregisterlagen (770/1993) eller ett straffregisterutdrag utfärdat av en behörig myndighet i personens ursprungsland eller etableringsland, om ett sådant utdrag kan inhämtas från anbudssökandens, anbudsgivarens, resursenhetens eller underleverantörens ursprungsland eller etableringsland. Ett straffregisterutdrag får inte vara äldre än tolv månader. En upphandlande enhet eller anbudssökande eller anbudsgivare eller dennas resursenhet eller underleverantör får inte ta en kopia av straffregisterutdraget eller spara det för egen del. Den upphandlande enheten ska när grunderna för uteslutning har utretts förstöra straffregisterutdraget eller returnera det till den person som utdraget gäller. Uppgifter som framgår av straffregistret får inte uppges för andra personer än sådana som nödvändigt behöver dem för att utreda grunderna för uteslutning.

I fråga om 81 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten ska ett intyg utfärdat av en behörig myndighet godkännas som bevis. Om sådana intyg inte utfärdas i anbudssökandens eller anbudsgivarens etableringsland, ska som bevis godtas en försäkran under ed eller högtidlig försäkran enligt etableringslandets lagstiftning som avlagts av en representant för anbudssökanden eller anbudsgivaren eller dennas resursenhet eller underleverantör.

Bevis på en anbudssökandes eller anbudsgivares eller dennas resursenhets eller underleverantörs ekonomiska och finansiella ställning kan utgöras av ett eller flera av de dokument som anges i bilaga D. Om en anbudssökande eller anbudsgivare av godtagbara skäl inte kan lämna de dokument som den upphandlande enheten begär, får anbudssökanden eller anbudsgivaren eller dennas resursenhet eller underleverantör redogöra för sin ekonomiska och finansiella ställning med hjälp av något annat dokument som den upphandlande enheten godtar.

Bevis på en anbudssökandes eller anbudsgivares eller dennas resursenhets eller underleverantörs tekniska kvalifikationer får lämnas i en eller flera av de former som anges i bilaga D, beroende på arten och mängden eller omfattningen och användningsändamålet för föremålet för upphandlingen.

92 §

Deltagande i anbudsförfaranden i grupp och utnyttjande av andra enheters kapacitet

En anbudssökande eller anbudsgivare får utnyttja andra enheters kapacitet för att uppfylla de krav i fråga om ekonomisk och finansiell ställning som avses i 85 § och de krav i fråga om teknisk prestanda och yrkesmässiga kvalifikationer som avses i 86 §, oberoende av den rättsliga arten av förbindelserna mellan anbudsgivaren eller anbudssökanden och resursenheten. Också en grupp får för fullgörande av kontraktet utnyttja kapaciteten hos andra enheter. Kapacitet som gäller kvalifikationer och erfarenhet hos personalen vid andra enheter får användas endast om de berörda andra enheterna genomför de byggtreprenader eller tillhandahåller de tjänster som är föremål för upphandlingen eller delar av dem. En anbudssökande eller anbudsgivare eller en grupp av dessa ska för den upphandlande enheten visa dokumentation över sin ekonomiska och finansiella ställning, tekniska prestanda och yrkesmässiga kvalifikationer och uppfyllandet av övriga krav.

4 kap.

Nationella förfaranden, social- och hälsovårdstjänster samt andra särskilda tjänsteupphandlingar

99 §

Bestämmelser som tillämpas på upphandlingar enligt detta kapitel

Förutom bestämmelserna i avdelning I och IV ska bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på varu- och tjänsteupphandlingar, projekttävlingar och byggtreprenader vars värde underskrider det EU-tröskelvärde som anges i 26 § men uppgår till minst de nationella tröskelvärden som anges i 25 § 1 mom. 1 eller 2 punkten.

På upphandling enligt detta kapitel ska dessutom tillämpas vad som föreskrivs om marknadsundersökning i 65 §, om anbud i grupp och utnyttjande av andra enheters kapacitet i 92 § och om ändring av upphandlingskontrakt i 136 §, om inte den upphandlande enheten har angett något annat i upphandlingsdokumenten. Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas även på utrikesförvaltningens upphandlingar enligt 8 § 2 mom.

Förutom bestämmelserna i avdelning I och IV ska bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på social- och hälsovårdstjänster och de tjänsteupphandlingar som förtecknas i bilaga E och vars värde uppgår till minst de tröskelvärden som anges i 25 § 1 mom. 3 eller 4 punkten.

100 §

Upphandlingsförfarande

Den upphandlande enheten ska vid konkurrensutsättning av upphandling använda ett förfarande där de principer som avses i 3 § 1 mom. följs. Den upphandlande enheten ska i upphandlingsannonsen eller anbudsförfrågan beskriva det upphandlingsförfarande som används. Den upphandlande enheten kan vid upphandling enligt detta kapitel också tillämpa de förfaranden som anges i 5 kap.

101 §

Annonsering om nationell upphandling

Den upphandlande enheten ska genom att använda den blankett som är avsedd för nationella upphandlingsannonser sända en annons om en sådan upphandling eller projekttävling enligt 25 § som uppgår till minst det nationella tröskelvärdet för elektronisk publicering på webbadressen www.hankintailmoitukset.fi på finska, svenska eller båda språken.

Den upphandlande enheten får även publicera en upphandlingsannons på ett eller flera andra språk än finska eller svenska. Den upphandlande enheten får dessutom publicera en upphandlingsannons i andra medier. En annons får inte publiceras någon annanstans förrän den har publicerats på det sätt som avses i 1 mom. När en upphandlande enhet publicerar en upphandlingsannons i enlighet med 1 eller 2 mom. på två eller flera språk samtidigt ska det i förfrågningsunderlaget specificeras vilken språkversion som är rättskraftig.

Den upphandlande enheten ska publicera en annons i efterhand om en upphandling och en projekttävling enligt detta kapitel. Annonser i efterhand ska sändas inom 30 dagar från det att ett upphandlingskontrakt har ingåtts. Den upphandlande enheten ska sända annonser i efterhand inom 30 dagar från det att ett upphandlingskontrakt har ingåtts.

101 b §

Annonsering om upphandling vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster samt av andra särskilda tjänster

Den upphandlande enheten ska annonsera om upphandling av social- och hälsovårdstjänster enligt detta kapitel samt om andra särskilda tjänsteupphandlingar på det sätt som föreskrivs i 7 kap.

102 §

Innehållet i en nationell upphandlingsannons

103 §

Informationsutbyte

105 §

Anbudsgivares lämplighet och uteslutning av anbudsgivare

--

I fråga om uteslutning av anbudssökande och anbudsgivare ur anbudsförfarandet och ställande av krav på lämplighet vid sådan upphandling enligt 25 § som uppgår till minst det nationella tröskelvärdet kan 80–86 och 88 § iakttas, om inte den upphandlande enheten anger något annat i upphandlingsdokumenten. Grunderna för uteslutning kan också tillämpas på underleverantörer och resursenheter.

Vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster samt av andra särskilda tjänster ska den upphandlande enheten tillämpa de grunder för uteslutning som anges i 80 § och den kan tillämpa de grunder för uteslutning som anges i 81 § på anbudssökande och anbudsgivare. Grunderna för uteslutning kan också tillämpas på underleverantörer och resursenheter. På avhjälpande åtgärder som anbudssökande och anbudsgivare eller deras underleverantörer vidtar och på ställande av krav på lämplighet kan bestämmelserna i 82–86 och 88 § tillämpas.

106 §

Val av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet

Om den upphandlande enheten vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster samt av andra särskilda tjänster använder endast det lägsta priset som kriterium för vilket anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt ska den ange skälen till detta i upphandlingsdokumenten, upphandlingsbeslutet eller i en separat rapport om upphandlingsförfarandet.

124 §

Rapport om upphandlingsförfarandet

För upphandlingskontrakt som överskrider EU-tröskelvärdena samt för upphandlingskontrakt om i bilaga E avsedd tjänsteupphandling som överskrider det nationella tröskelvärdet, ramavtal som ingås, i 43 § 3 mom. avsedd upphandling som grundar sig på ramavtal eller dynamiskt inköpssystem som införs ska det utarbetas en rapport. Någon separat rapport behöver inte utarbetas när motsvarande uppgifter framgår av beslutet om upphandling, annonsen i efterhand eller av andra upphandlingsdokument. Rapporten ska innehålla följande:

12) en beskrivning av hur den upphandlande enheten har förberett upphandlingen.

125 §

Avbrytande av upphandlingsförfarandet

Upphandlingsförfarandet får avbrytas endast av en faktisk och grundad anledning. Upphandlingsförfarandet ska avbrytas, om endast ett anbud har lämnats i ett öppet förfarande. Om den upphandlande enheten fortfarande vill genomföra föremålet för kontraktet som offentlig upphandling, ska den ordna ett nytt anbudsförfarande. Ett nytt anbudsförfarande ska ordnas endast en gång. Någon skyldighet att avbryta upphandlingen föreligger inte, om den upphandlande enheten har genomfört en marknadsundersökning enligt 65 § eller delat upp upphandlingen i delar i enlighet med 75 §.

[141 §](#)

Konkurrens- och konsumentverkets framställning till marknadsdomstolen

Om den upphandlande enheten som direktupphandling har gjort en upphandling som överstiger EU-tröskelvärdena, genomfört en byggtreprenad som överstiger de nationella tröskelvärdena eller gjort en tjänsteupphandling eller ingått en koncession som avses i bilaga E utan en grund som anges i denna lag och om det i ärendet redan har ingåtts ett upphandlingskontrakt, kan Konkurrens- och konsumentverket göra en framställning till marknadsdomstolen om att

146 §

Föremålet för och begränsningar av ändringssökande

Ett beslut eller annat avgörande av en upphandlande enhet kan inte föras till marknadsdomstolen genom besvär när beslutet eller avgörandet gäller

2) den upphandlande enhetens i 124 § avsedda beskrivning av hur upphandlingen har förberetts, eller

150 §

Hur ändringssökande påverkar ingående av ett upphandlingskontrakt

Den upphandlande enheten får inte ingå ett upphandlingskontrakt vars värde uppgår till minst EU-tröskelvärdet, om ärendet har förts till marknadsdomstolen genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

174 §

Övergångsbestämmelser

Bestämmelsen i 15 § 1 mom. om en minimiägarandel tillämpas från och med den 1 juli 2027. Med avvikelse från det som sägs ovan tillämpas bestämmelsen om en minimiägarandel på anknutna enheter inom branschen för avfallshantering från och med den 1 juli 2028. Om det krav på en minimiägarandel för anknutna enheter som anges i 15 § inte uppfylls, får den upphandlande enheten utnyttja ett kontrakt som den ingått med sin anknutna enhet före ikraftträdandet av denna lag till och med den 30 juni 2027. Om det kontrakt som ingås med den anknutna enheten hänför sig till produktion av avfallshanteringstjänster, kan den upphandlande enheten utnyttja kontraktet till och med den 30 juni 2028.

Oberoende av kravet på ägarandel kan den upphandlande enheten ingå nya tidsbegränsade kontrakt enligt 15 § **med** sin anknutna enhet till och med den 30 juni 2026. Giltighetstiden för sådana kontrakt får inte överstiga ett år. En förutsättning är att de övriga krav enligt 15 § som gäller anknutna enheter uppfylls.

Den upphandlande enheten ska säga upp de kontrakt som ingåtts med stöd av 15 § och som gäller vid ikraftträdandet av denna lag så att de upphör före utgången av övergångsperioden den 30 juni 2028, om kravet på en minimiägarandel på 10 procent för den anknutna enheten inte uppfylls.

Bestämmelsen i 75 § om en skyldighet att dela upp en upphandling i delar och bestämmelsen i 125 § om en skyldighet att avbryta en upphandling och konkurrensutsätta den på nytt tillämpas från och med den 1 juli 2026.

På upphandlingsförfaranden som inletts före denna lags ikraftträdande och som var anhängiga vid ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) 2 § 1 och 2 mom., 82 § 1 mom., det inledande stycket i 84 § 1 mom., 84 § 2 och 5 mom. samt 86 § 4–8 mom.,

av dem 86 § 4 mom. sådant det lyder i lag 500/2021, och

fogas till 4 § 1 mom. en ny 35 punkt och till 75 § ett nytt 4 mom. som följer:

2 §

Lagens ändamål

Denna lag har till ändamål att effektivisera användningen av allmänna medel och främja innovativ och ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar upphandling av hög kvalitet. Lagen syftar till att beakta försörjningsberedskapen och säkerhetsaspekterna vid offentlig upphandling och garantera lika möjligheter för företag och andra sammanslutningar att erbjuda varor, tjänster och byggtreprenader vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling.

De upphandlande enheterna ska sträva efter att ordna och planera sin upphandling så att den kan genomföras på ett så kostnadseffektivt och högkvalitativt sätt som möjligt genom att utnyttja befintliga konkurrensförhållanden. För att minska de administrativa uppgifterna i anslutning till upphandlingen kan de upphandlande enheterna utnyttja ramavtal samt genomföra gemensamma upphandlingar eller utnyttja andra samarbetsmöjligheter vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling.

4 § *Definitioner*

I denna lag och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den avses med

35) *resursenhet* en leverantör vars kapacitet en anbudssökande eller en anbudsgivare utnyttjar för att uppfylla de krav som den upphandlande enheten ställer i fråga om ekonomisk och finansiell ställning enligt 85 § eller i fråga om teknisk prestanda och yrkesmässiga kvalifikationer enligt 86 §.

75 §

Beskrivning av föremålet för upphandlingen

Den upphandlande enheten får i beskrivningen av föremålet för upphandlingen ställa sådana villkor avseende säkerhet och beredskap genom vilka det kan säkerställas att en produkt, tjänst eller entreprenad som upphandlas finns tillgänglig, fungerar och kan användas störningsfritt på det sätt som förutsätts i anbudsförfrågan för föremålet för upphandlingen under hela dess livscykel. Upphandling som hänför sig till beredskap kan konkurrensutsättas på förhand på villkor att varor, tjänster eller entreprenader upphandlas endast om det finns ett hot om eller råder en sådan kris eller motsvarande situation som anges i förfrågningsunderlaget.

82 §

Byte av underleverantörer

En upphandlande enhet får i enlighet med 85–87 § kontrollera om det föreligger grunder för att utesluta underleverantörer med stöd av 83 eller 84 §. På underleverantören tillämpas då vad som i de nämnda paragraferna föreskrivs om anbudssökande och anbudsgivare. Om en obligatorisk grund för uteslutning gäller i fråga om en underleverantör, ska den upphandlande enheten kräva att anbudsgivaren byter ut underleverantören. Om en frivillig uteslutningsgrund som avses i 81 § i upphandlingslagen gäller i fråga om en underleverantör får den upphandlande enheten kräva att underleverantören byts ut mot en annan underleverantör.

84 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller en anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att anbudssökanden eller anbudsgivaren eller dennas underleverantör, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som

är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att en ledamot i anbudssökandens eller anbudsgivarens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts för grovt bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 a §, arbetarskyddsbrott enligt 47 kap. 1 §, arbetstidsbrott enligt 47 kap. 2 §, diskriminering i arbetslivet enligt 47 kap. 3 §, ockerliknande diskriminering i arbetslivet enligt 47 kap. 3 a §, kränkning av arbetstagares organisationsfrihet enligt 47 kap. 5 §, anlitande av utländsk arbetskraft som saknar tillstånd enligt 47 kap. 6 a §, grov miljöförstöring enligt 48 kap. 2 § eller grovt naturskyddsbrott enligt 48 kap. 5 a § i strafflagen.

En anbudssökande eller anbudsgivare får inte uteslutas ur ett anbudsförfarande, om mer än fem år har förflutit sedan den lagakraftvunna domen för ett brott som avses i 1 eller 3 mom. eller en försummelse som avses i 4 mom. gavs. En anbudssökande eller anbudsgivare får inte uteslutas ur ett anbudsförfarande, om mer än tre år har förflutit sedan den lagakraftvunna domen för ett brott som avses i 2 mom. gavs.

86 §

Utredning av huruvida grunder för uteslutning föreligger och lämplighetskraven uppfylls

I fråga om de obligatoriska grunder för uteslutning som avses i 84 § ska som bevismedel enligt 1 mom. godkännas en högtidlig försäkran av anbudssökanden eller anbudsgivaren, dennas resursenhet eller underleverantör eller en medlem i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som utövar representations-, besluts- eller tillsynsmakt att leverantören eller personen inte har dömts för sådana brott som anges i 84 §. För att utreda huruvida en obligatorisk uteslutningsgrund föreligger kan den upphandlande enheten dessutom kräva att den valda anbudsgivaren lämnar in ett utdrag enligt 6 § 8 mom. och 6 b § i straffregisterlagen (770/1993) eller ett straffregisterutdrag utfärdat av en behörig myndighet i personens ursprungsland eller etableringsland, om ett sådant utdrag kan inhämtas från anbudssökandens, anbudsgivarens, resursenhetens eller underleverantörens ursprungsland eller etableringsland. Ett straffregisterutdrag får inte vara äldre än tolv månader. En upphandlande enhet eller anbudssökande eller anbudsgivare eller dennas resursenhet eller underleverantör får inte ta en kopia av straffregisterutdraget eller spara det för egen del. Den upphandlande enheten ska när grunderna för uteslutning har utretts förstöra straffregisterutdraget eller returnera det till den person som utdraget gäller. Uppgifter som framgår av straffregistret får inte uppges för andra personer än sådana som nödvändigt behöver dem för att utreda grunderna för uteslutning.

I fråga om 81 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten ska ett intyg utfärdat av en behörig myndighet godkännas som bevis. Om sådana intyg inte utfärdas i anbudssökandens eller anbudsgivarens etableringsland, ska som bevis godtas en försäkran under ed eller högtidlig försäkran enligt lagstiftningen i etableringslandet som avlagts av en representant för anbudssökanden eller anbudsgivaren eller dennas resursenhet eller underleverantör.

Bevis på en anbudssökandes eller anbudsgivares eller dennas resursenhets eller underleverantörs ekonomiska och finansiella ställning kan ges med hjälp av ett eller flera av de dokument som anges i bilaga E. Om en anbudssökande eller anbudsgivare eller dennas underleverantör eller resursenhet av godtagbara skäl inte kan lämna de dokument som den upphandlande enheten begär, får anbudssökanden eller anbudsgivaren redogöra

för sin ekonomiska och finansiella ställning med hjälp av något annat dokument som den upphandlande enheten godtar.

Bevis på en anbudssökandes eller anbudsgivares eller dennas resursenhets eller underleverantörs tekniska kvalifikationer får lämnas i en eller flera av de former som anges i bilaga E, beroende på arten, mängden eller betydelsen av och användningsändamålet för föremålet för upphandlingen.

En upphandlande enhet får inte kräva att den valda anbudsgivaren eller dennas resursenhet eller underleverantör lägger fram bevis för de ändamål som nämns i 1 mom. om den upphandlande enheten kan få tillgång till behövliga intyg, utredningar och övriga uppgifter via en kostnadsfri databas i Finland eller någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. En anbudsgivare ska inte vara tvungen att lämna in dokument som bevis, om den upphandlande enheten redan innehar de behövliga, uppdaterade dokumenten.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 6 b § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 6 b § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993), sådant det lyder i lagarna 1399/2016, 502/2021 och 1272/2021, nya 9–10 punkter som följer:

6 b §

I utdraget antecknas uppgifter om lagakraftvunna beslut genom vilket personen har dömts för

9) *grovt bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 a § i strafflagen,*
10) *grov miljöförstöring med stöd av 48 kap. 2 § eller grovt naturskyddsbrott med stöd av 48 kap. 5 a § i strafflagen.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20